

Wstęp

W 2019 roku oddajemy do rąk Czytelników trzynasty tom „Rocznika Muzeum Papiernictwa”. Składa się on z czterech działów, w których publikujemy jednaście opracowań.

Dział pierwszy, zawierający artykuły naukowe dotyczące papiernictwa, jest najobszerniejszy. Grupę tę otwiera artykuł autorstwa Weroniki Karłak z Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu przedstawiający wyniki badań przeprowadzonych przez Autorkę w najstarszej części księgozbioru przechowywanego we Wrocławiu. Inspiracją dla tych badań była chęć odszukania w miejscowych zbiorach bibliotecznych najstarszych znaków wodnych dusznickiej papierni. Oprócz stwierdzenia, że we wrocławskich oficynach pierwsze dusznickie papiery pojawiły się najprawdopodobniej w 1591 roku, Autorka zidentyfikowała znaki wodne z wielu innych młynów papierniczych.

Drugi artykuł, opracowany przez prof. Andrzeja Koziela z Uniwersytetu Wrocławskiego, powstał na zamówienie Muzeum Papiernictwa i dotyczy ozdobnych drzwi z dusznickiego młyna papierniczego, zaginionych w niewyjaśnionych okolicznościach ponad pół wieku temu. W bieżącym roku – oprócz publikacji opracowania o drzwiach – zdecydowaliśmy się je zrekonstruować.

Kolejne trzy artykuły powstały w Muzeum Papiernictwa. Pierwszy z nich, autorstwa Macieja Szymczyka, porusza nieznane wątki z dziejów polskiego przemysłu papierniczego w okresie międzywojennym. Tym razem przedmiotem opracowania jest papiernictwo na obszarze województwa wileńskiego. Historia papiernictwa na tym terenie dotąd nie cieszyła się wielkim zainteresowaniem.

Kolejny artykuł, przygotowany przez Jana Bałchana, został poświęcony rzadkiej kolekcji banknotów wyemitowanych w czasie drugiej wojny światowej na zlecenie rządu emigracyjnego. Numizmaty te nigdy nie weszły do obiegu, dlatego są dzisiaj mało znane, a Muzeum Papiernictwa jest jedną z nielicznych instytucji chlubiących się posiadaniem kompletnej kolekcji.

Ostatni artykuł zamieszczony w pierwszym dziale został opracowany przez Marcina Wyszynskiego i dotyczy fabryki obić papierowych, należącej w okresie międzywojennym do rodziny Franaszków. Zakład ten w czasie Powstania Warszawskiego stał się miejscem wymordowania przez Niemców około 5 tysięcy osób.

Drugi dział, poświęcony historii Dusznik-Zdroju, zawiera dwa artykuły. Pierwszy z nich, nadesłany przez prof. Tomasza Przerwę z Uniwersytetu Wrocławskiego, przedstawia starania mające na celu budowę w Dusznikach ośrodka sportów zimowych, realizowane w czasach, gdy miasteczkiem zarządzał burmistrz Josef Goebel. Historia pokazuje, że temat ten jest aktualny również dzisiaj.

Drugie opracowanie, autorstwa Krzysztofa Łagojdy z Uniwersytetu Wrocławskiego, dotyczy działalności w Dusznikach-Zdroju niemieckiego podziemia w ostatnich

dniach drugiej wojny światowej i po jej zakończeniu. Autor przedstawia działania Urzędu Bezpieczeństwa wobec mniejszości niemieckiej w dobie walki z rewizjonizmem niemieckim na ziemi kłodzkiej. Opracowanie jest kolejną próbą¹ uzupełnienia braku wiedzy na temat dziejów Dusznik w pierwszych powojennych latach.

W trzecim dziale publikujemy pośmiertne wspomnienia o osobach współpracujących z Muzeum Papiernictwa przez ostatnich kilkanaście lat: o Bogdanie Kokot vel Kokocińskim – właścicielu znanej drukarni, w której drukowany jest między innymi „Rocznik Muzeum Papiernictwa”, i Jacku Sz kudelskim – właścicielu dusznickiej firmy wydawniczej.

Ostatni dział został poświęcony przeglądowi najważniejszych wydarzeń zorganizowanych przez Muzeum Papiernictwa w 2018 roku. Kronikę roku oraz wystawy czasowe omówiła tradycyjnie Dagmara Kacperowska, prowadząca muzealną Bibliotekę.

Wyrażając ogromną satysfakcję z publikacji trzynastego tomu Rocznika, chciałbym podziękować osobom, dzięki którym pismo może się ukazać. Wyrazy wdzięczności kieruję do twórców tomu – autorów poszczególnych opracowań. Serdecznie dziękuję prof. Małgorzacie Ruchniewicz, która pełni rolę przewodniczącej Komitetu Naukowego „Rocznika Muzeum Papiernictwa”, oraz członkom tegoż Komitetu – prof. Ondřejowi Felcmanowi i Rainerowi Sachsowi. Recenzentami opracowań naukowych zamieszczonych w dwóch pierwszych działach byli: prof. Joanna Nowosielska-Sobel i prof. Tomasz Głowiński. Podziękowania kieruję też do Anety Wołczańskiej, która zajęła się językowym opracowaniem publikowanych tekstów.

dr hab. Maciej Szymczyk
Dyrektor Muzeum Papiernictwa

¹ W dwunastym tomie „Rocznika Muzeum Papiernictwa” został opublikowany artykuł Krzysztofa Łagojdy pt. *Sytuacja społeczno-polityczna w powiecie kłodzkim ze szczególnym uwzględnieniem Dusznik-Zdroju w pierwszych latach po wojnie (1945–1947). Wybrane aspekty.*